

SOBA (KARBONMONOKSİT) ZEHİRLENMELERİ KONUSUNDA TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI-İSTANBUL ŞUBESİNİN BASIN AÇIKLAMASI

-Prof.Dr.Müh. Ergin ARIOĞLU-

TMMOB Maden Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi Yön. Kur. Başkanı

*Soba zehirlenme olayının "kömür türü" ile ilgisi yoktur.

"Zehirlenme olayı" sobalarda yakılan kömürün tam yanmaması sonucunda oluşan "karbonmonoksit gazı"ndan kaynaklanmaktadır. Zehirleyici özellikte olan bu gazın sobadan oda hacmine doğru sızması-yayılması zehirlenme olayına neden olmaktadır. Bu olaya maruz kalan şahıslarda ilk görülen belirti karbonmonoksit derişimi ve ortam içinde kalma süresine bağlı olarak hissedilen şiddetli başağrısıdır. Böyle durumlarda yapılacak ilk şey derhal odanın temiz hava ile havalandırılması ve bu şikayetten yakınan vatandaşların hemen en yakın acil servise ulaştırılmalarıdır.

*Kömürün "tam yanma"sını sağlamak açısından, kullanılan kömüre uygun soba seçimi ve yakma yöntemi yaşamsal önem taşımaktadır. Özellikle uçucu madde içeriği az olan kömür (ithal kömür) kullanıldığında, gerek tam yanma olayını sağlamak bakımından, gerekse kirletici yanma ürünlerinin yayılmasını daha az indirmek için, kömürün alttan yakılması önerilebilir. Yerli kömür-lerimizin ise, uçucu madde içeriğinin fazla olması nedeniyle üstten tutuşturularak yakılması daha uygun bir yakma biçimidir. Her iki kömür türü belirli oranlarda karıştırılarak (paçallama) pazarlanan kömürlerin kullanımı durumunda, tüketiciler "gerçek yanma şartları"nda gözlenmiş bulgulara teknik önerileri mutlaka satıcılardan talep etmelidirler.

*Tam yanmanın gerçekleştirilmemesi durumunda oluşan zehirleyici karbonmonoksit gazının bacadan oda hacmine doğru yayılması ancak baca çekişinin fevkaledede az olması ve/veya bacadan sobaya doğru

daha güçlü bir basınç düşümünün oluşması (özellikle lodoslu havalarda) sonucunda meydana gelmektedir. Baca çekişinin zayıf olması nedeniyle, baca gazlarının, baca kanalında yeterli olmayan ısı yalıtımı sonucunda çok düşük sıcaklıkta olması-bacada kurumun temizlenmemesi yön değişimlerinin bulunması-bacanın gerekli en kesitte ve istenen yüzey pürüzlülüğüyle inşa edilmemesinden kaynaklanır. Bu nedenle, bacalar kesinlikle sıcak hacimden geçirilerek ani soğuma bölgeleri olması önlenmeli ve baca kesiti pürüzlülüğü istenen tüm teknik hususları yerine getirmelidir.

*Soba tamamen temizlenmeden yeni kömür atılmamalıdır. Bu durumda "eksik yanma olayı" söz konusu olabilir. Ayrıca dış havanın sıcak olduğu durumlarda "baca çekişi" azalacağından gece vakitinde kesinlikle sobalar yakılmamalıdır. "Baca çekişini" arttırmak bakımından baca yüksekliğini elverdiği ölçüde büyük almak yararlı bir önlemdir.

*Bir ısıtma tesisatının (soba-kazan) yüksek ısı veriminde çalışması ve baca gazlarının hava kirliliği yönünden daha az emisyonunda oluşması için yakıtı uygun tasarlanmış soba/kazan kullanımı ve teknik şartları tam gerçekleştirilen baca inşası olağanüstü önemli unsurlardır.

*Kış sezonuna başlamadan önce "baca temizliğine" özel önem gösterilmelidir. Bacada temizlenmemiş "kurum tabakası" olmasının hem sobanın ısı veriminin düşmesine hem de "baca çekişinin" azalmasına neden olacağı, daima akılda tutulmalıdır.

*Baca gazlarının tüm analizi yerel yönetimlerce yapılmak suretiyle kazan/sobaların gerçek işletme şartlarında yanma performansları belirlenebilir. Uygulamada kullanılan kömür türüne göre % 10-15 arasında "CO²" (karbondioksit) miktarı yanma açısından "uygun" bir büyüklük olarak kabul

P Kömürün "tam yanma" sını sağlamak açısından, kullanılan kömüre uygun soba seçimi ve yakma yöntemi yaşamsal önem taşımaktadır, A

edilebilir. Bu büyüklüğün altında "CO²" değerleri tam yanmama-eksik yanmaya işaret eder. Böyle durumlarda, yerel yönetimler bina sakinlerine gereken teknik bilgi ve önerileri sürekli biçimde vermelidirler.

*Sağlam yasal dayanaklı "Yapıda Kalite Denetimi ve Sigortalaması" düzeni ivedilikle oluşturulmalıdır. Herkes tarafından kabul edilen gerçektir ki; denetimsiz ve baş döndürücü bir hızla devam eden çarpık kentleşme olgusu içinde gerçekleştirilen yapım etkinliklerinin çok büyük bölümü, çağdaş yapı bilim ve uygulamalarının öngördüğü kalitenin çok altındadır. Oluşturulacak kalite denetimi ve sigortalama sistemiyle her türlü yapı ve özellikle konut etkinliğine başta teknik-hukuksal alanda olmak üzere bir disiplin getirilebilir. Ülke ölçeğinde anılan kavram sürekli biçimde gündemde tutulmalı, tüm tarafların arasında çalışır, iş üreten uyumlu bir birlik gerçekleştirilmelidir.

*Yapı projelendirme ve uygulama kalitesinin tüm gerçeklerini, tüm gereklerini en ekonomik ve en hızlı şekilde yerine getiren yapı teknolojisi "prefabrikasyon" dur.Bu gün yapı sektöründe yaygın biçimde uygulanan sistem "geleneksel betonarme-karkas" tekniklerdir. Bu sistemle oluşturulan konutlar için olağanüstü zaman, emek ve para harcanmaktadır. Sonuç olarak elde edilen "kalite (?)"nin düzeyi ise apaçık ortadır. Devlet tüm ciddiyetiyle prefabrikasyon yapı tekniklerinin konut alanında uygulanmasını teşvik etmelidir. Bu konuların sahibi yeniden oluşturulacak "İmar ve İskan Bakanlığı" olmalıdır.

*Proje yapımı ve uygulamalarında çağdaş bilim ve tekniklerin tüm gereklerinin yerine getirilmesi için ulusal ölçekte "yetkin mühendisi i k-mi marlık" kavramının yasal alt yapısı en kısa sürede hazırlanarak yaşama geçirilmelidir. Tüm mühendis ve mimar odaları bu konuya ciddi olarak sahip çıkmalı, öncülüğünü yapmalı ve var olan birikimlerini ilgili

devlet kurumlarına ve üniversitelere aktarmalıdır.

*Soba üreticileri yapısal olarak küçük orta ölçekli işletmeler olup, ülke genelinde ciddi sıkıntılarla karşı karşıyadır. Bugün kabaca soba üreten 15 fabrika ve 500'ün üzerinde küçük işletme vardır. Ülkemizde ısıtma cihazlarının dağılımına bakıldığında, bireysel kömür-odun sobalarının kullanım payı %85-90 gibi çok yüksek bir yüzdendir. Talep ise kabaca 750.000-1x10⁶ adet/yıl olarak ifade edilebilir. Burada beyan edilebilir ki; üretilen sobaların çok büyük bir kısmı "kullanıma uygunluğu" açısından tartışmaya açıktır. Daha kestirme anlatımla piyasadaki sobaların çok büyük bölümü "uygun kalite"de değildir. Üretici, tüketicinin ısıtma gereksimini en güvenilir ve ekonomik şekilde karşılayan sobaya ait "kalitesine uygunluk belgesini" gerçek anlamda yürütülecek, kalite denetimiyle belgelenmesi gerekmektedir. Öte yandan, bugünkü uygulamada kalite için belge veren hiç bir kuruluş tüketiciye karşı doğrudan doğruya sorumlu değildir. Tüm bu konulara yardımcı olmak üzere küçük-orta ölçekli işletmelerin "araştırma-geliştirme" etkinliklerini kurmak-geliştirmek amacıyla gerçek anlamda teşviklerin verilmesi zorunlu olmaktadır. Devlet eliyle sağlanacak teşviklerin başında "bilgi temini" ağırlıklı olarak yer almalıdır.

*Karbonmonoksit zehirlenmeleri düşük konsantrasyonlarda ve uzun süreli solunması durumunda, hiç bir önemli belirti vermeden seyredeceği göz önünde tutularak, baca sistemi çok düşük olan konutlarda, yerel idareler ısıtma sezonu boyunca karbonmonoksit ölçerlerle, yaşam mekanlarında ölçüler olarak izlemesinde büyük fayda vardır. Bu tip evlerde yaşayan insanların genel sağlık tabloları ve ölçülen karbonmonoksit konsantrasyonlarına göre gerekli tedbirleri almaları gerekmektedir.

Kamuoyunun bilgisine saygıyla sunulur.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ EMEKLİ ÜYE TOPLANTILARI

Yaz dönemlerinde ara verilen Emekli Üye Toplantıları
21 Ekim 1998 tarihinden itibaren yeniden başlamıştır.
Toplantı tarih ve saatleri Şubemizden öğrenilebilir.
Tüm Emekli Üyelerimizi Bekliyoruz.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Maden Mühendisleri Odası'ndan

1999 YILI SERBEST MADEN MÜHENDİSLİĞİ HİZMETLERİ

ASGARI ÜCRET TARİFESİ

HİZMET

FENNİ NEZARET HİZMETİ (Bir Ruhsat Sahası için)

Açık İşletme	45.000.000,-TL/AY
Yeraltı İşletmesi	65.000.000,-TL/AY

SÜREKLİ MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ

a.Büro Mühendisliği	160.000.000,-TL/AY
b.Şantiye-Açık İşletme, Sondaj Mühendisliği	225.000.000,-TL/AY
c.Yeraltı İşletme Mühendisliği	290.000.000,-TL/AY

DÜŞÜNSEL (İŞTİŞARİ) HİZMET

a.Sözlü Olarak Sunulması	30.000.000,-TL
b.Rapor Halinde Sunulması	50.000.000,-TL

GEÇİCİ HİZMET (KEŞİF HİZMETİ)

a.Hizmetin İlk Günü	40.000.000,-TL
b.Sonraki Her Gün İçin	15.000.000,-TL

DANIŞMANLIK (MÜŞAVİRLİK HİZMETİ)

90.000.000,-TL/AY

PROJE HİZMETLERİ

a.Arama Faaliyet Raporu	45.000.000,-TL
b.Terk Raporu	30.000.000,-TL
c.Ön İşletme Projesi	200.000.000,-TL
d.Sondaj Kuyu İnşa ve Tatbik Projesi	45.000.000,-TL
e.Sondaj Kuyu Kullanım Belgesi	50.000.000,-TL
f .Ön İşletme Faaliyet Raporu	50.000.000,-TL
g.İşletme Projesi	450.000.000,-TL
h.Patlayıcı Madde Kapasite Raporu	60.000.000,-TL
ı.Kamulaştırma vb Rapor Düzenlemesi	70.000.000,-TL
i.Orman İzni	70.000.000,-TL
j.Ön ÇED {Maden Müh.'nin Mühendislik Hizmeti}	140.000.000,-TL
k.ÇED (Maden Müh.'nin Mühendislik Hizmeti)	400.000.000,-TL

l.Fizibilite Projesi: Toplam Yatırım Tutarının Binde Yedisi (%0.7)

Oranında Tesbit Edilmiş Olup, 500.000.000.-TL.'den Az Olamaz.

- Bu Tablodaki Asgari Ücretler Net Ücretlerdir. KDV Dahil Değildir.

- Çalışmalar sırasındaki yol, yemek, konaklama, topografik ölçüm ve harita yapım vb.tüm giderler İŞVEREN'e aittir.